

Na temelju članka 54. *Zakona o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskoj županiji* („Narodne novine Hercegovačko-neretvanske županije“, br. 4/12) i članka 53., a u svezi članaka 247., 248. i 249. *Statuta Sveučilišta u Mostaru* (ur. broj 01-1685/20 od 26. veljače 2020. godine), Senat Sveučilišta u Mostaru na 404. sjednici, održanoj 21. lipnja 2023. godine, donio je

PRAVILNIK O CJELOŽIVOTNOM UČENJU NA SVEUČILIŠTU U MOSTARU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

1) *Pravilnikom o cjeloživotnom učenju na Sveučilištu u Mostaru* (dalje: *Pravilnik*) reguliraju se:

- a) vrste i karakteristike programa cjeloživotnog učenja
- b) isprave koje se stječu završetkom programa cjeloživotnog učenja
- c) tijela koja provode programe cjeloživotnog učenja
- d) postupak donošenje i revizije programa cjeloživotnog učenja
- e) sadržaj nastavnog plana i programa za programe cjeloživotnog učenja
- f) posebne vrste programa cjeloživotnog učenja (*short cycle* i *micro-credentials*)
- g) osiguranje kvalitete programa cjeloživotnog učenja.

2) Ciljevi izvođenja programa cjeloživotnog učenja su:

- a) omogućiti polaznicima stjecanje dodatnih znanja i vještina usklađenih s njihovim osobnim potrebama i potrebama tržišta rada
- b) stvaranje kulture cjeloživotnog učenja kod studenata, bivših studenata, zaposlenika i šire zajednice
- c) uspostavljenje veze i suradnje s gospodarstvom.

Članak 2.

(1) U *Pravilniku* koriste se pojmovi sa sljedećim značenjem:

(a) *Prethodno učenje* (engl. *prior learning*) – svaki oblik formalnog i neformalnog obrazovanja te informalnog učenja, kao opći izraz koji se koristi za opisivanje priznavanja znanja i vještina stečenih putem formalnog i neformalnog obrazovanja te informalnog učenja.

(b) *Formalno obrazovanje* (engl. *formal learning*) – obrazovanje koje se odvija i stječe u okviru organiziranog i strukturiranog konteksta učenja, koje se stječe u obrazovnim ustanovama prema nastavnim planovima i programima odobrenim od nadležnih obrazovnih vlasti, a završava izdavanjem javne isprave o stečenoj razini obrazovanja, odnosno o stečenoj i općepriznatoj kvalifikaciji.

(c) *Neformalno obrazovanje* (engl. *non-formal learning*) – organiziran proces učenja i obrazovanja usmjeren k usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti, prema posebnim programima koje izvide organizatori obrazovanja (redovne škole, centri za obuku, poduzeća, agencije i slično), koji se odvija u okviru fleksibilno strukturiranog konteksta učenja usmjerenog na osposobljavanje za rad i druge socijalne aktivnosti te osobni razvoj, a može biti certificirano ili necertificirano.

(d) *Informalno učenje* (engl. *informal learning*) – učenje koje je rezultat svakodnevnih životnih aktivnosti kojima se stječu kompetencije vezane za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a koje nije strukturirano i ne završava se stjecanjem isprave.

(e) *Ishodi učenja* – jasni i nedvosmisleni iskazi očekivanja o usvojenim znanjima, vještinama i stavovima/vrijednostima nakon procesa učenja te su kao takvi temelj za priznavanje prethodnog učenja.

(f) *Cjeloživotno učenje* (engl. *lifelong learning*) – sve aktivnosti vezane za učenje poduzete tijekom života s ciljem unapređenja znanja i vještina u okviru osobnog, građanskog, društvenog i/ili profesionalnog djelovanja pojedinaca.

(g) *Program cjeloživotnog učenja* – oblik cjeloživotnog učenja koja ima nastavni plan i program usvojen na odgovornom tijelu, a koji sadrži skup predmeta, ciljeve i ishode učenja te ECTS bodove.

(h) *Certifikat* – isprava koja se izdaje nakon završetka programa cjeloživotnog učenja, a ima status javne isprave.

(i) *Dodatak certifikatu* – isprava koja se izdaje uz certifikat, a sadrži dodatne informacije o programu (vrsta programa, trajanje programa, ECTS bodovi, struktura programa, ishodi učenja, kontakt podatci i dr.).

(j) *Kratki ciklus* (engl. *short cycle*) – posebna vrsta programa cjeloživotnog učenja koji podrazumijeva obvezu postojanja ugovora o iskazanoj potrebi, odnosno izjave poslodavaca o pozitivnom vrednovanju prijedloga programa i/ili izjave o spremnosti barem jednog poslodavca da će svoje zaposlene upisati na kratki ciklus ili će, poslije dodatnog testiranja i izbora, angažirati osobe koje su stekle certifikat o završenom kratkom ciklusu, uz dodatna ograničenja u smislu ECTS bodova i trajanja programa.

(k) *Mikrokvalifikacija* (engl. *micro-credentials*) – dokaz ishoda učenja koje je polaznik ostvario u kratkom i transparentno vrednovanom iskustvu učenja, a dodjeljuje se po završetku kratkog tečaja/modula/programa u okviru kojeg se održava nastava i provjera znanja.

II. VRSTE I KARAKTERISTIKE PROGRAMA CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Članak 3.

(1) Program cjeloživotnog učenja oblik je cjeloživotnog učenja koji ima nastavni plan i program usvojen na odgovornom tijelu, a koji sadrži skup predmeta, ciljeve i ishode učenja te ECTS bodove.

(2) Aktivnosti cjeloživotnog učenja koje nemaju navedene karakteristike smatraju se ostalim oblicima cjeloživotnog učenja (radionice, tribine, edukacije, seminari, okrugli stolovi i sl.)

(3) Vrste programa cjeloživotnog učenja na Sveučilištu u Mostaru (u daljem tekstu: Sveučilište) prema polaznicima su:

- a) programi cjeloživotnog učenja za studenata
- b) programi cjeloživotnog učenja za djelatnike Sveučilišta
- c) programi cjeloživotnog učenja za vanjske korisnike.

Članak 4.

(1) Osobe koje pohađaju programe cjeloživotnog učenja na Sveučilištu u Mostaru imaju status polaznika.

(2) Završetkom svih programa cjeloživotnog učenja na Sveučilištu izdaju se certifikat i dodatak certifikatu, koji sadrži:

- informacije kojima se identificira nositelj certifikata (ime i prezime, datum i mjesto rođenja)
- informacije kojima se identificira program (vrsta programa i područje programa, naziv i status visokoškolske ustanove, jezik, trajanje programa i ECTS bodovi, uvjeti za upis programa)
- informacije o sadržaju i postignutim rezultatima (struktura programa / popis predmeta, ishodi učenja)
- informacije o svrsi programa (profesionalni status, popis poslova / zanimanja)
- dodatne informacije o programu (kontakt podatci visokoškolske ustanove).

(3) Certifikat i dodatak certifikatu imaju status javne isprave.

(4) Certifikate za programe cjeloživotnog učenja koji se izvode na ustrojbenim jedinicama potpisuje dekan, a certifikate za programe cjeloživotnog učenja koji se izvode na razini Sveučilišta potpisuje rektor.

(5) Certifikat, prema potrebi, može sadržavati i informaciju o razdoblju za koje vrijedi, odnosno do kojeg vrijedi.

(6) Obrazac za certifikat i dodatak certifikatu sastavni su dio ovog *Pravilnika* (Prilog 1 i 2).

Članak 5.

(1) Na programima cjeloživotnog učenja nastavu mogu izvoditi:

- a) akademsko osoblje u znanstveno-nastavnom zvanju u određenom području, polju i grani
- b) stručnjaci iz gospodarstva/prakse.

(2) Na programima cjeloživotnog učenja nastava se izvodi:

- a) korištenjem svih fizičkih resursa Sveučilišta i Sveučilišne kliničke bolnice Mostar
- b) korištenjem resursa drugih institucija/organizacija/poduzeća, u čijem se partnerstvu izvodi program cjeloživotnog učenja, što je regulirano sporazumom.

(3) Programi cjeloživotnog učenja mogu se izvoditi klasično, *online* i kombiniranim modelom.

Članak 6.

(1) Kompetencije i ishode učenja stečene na programima cjeloživotnog učenja moguće je priznati prilikom upisa ili tijekom studija, na način reguliran *Pravilnikom o priznavanju neformalnog obrazovanja i informalnog učenja na Sveučilištu u Mostaru*.

III. TIJELA KOJA PROVODE PROGRAME CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Članak 7.

(1) Programa cjeloživotnog učenja mogu provoditi:

- a) ustrojbene jedinice Sveučilišta
- b) Centar za cjeloživotno obrazovanje Sveučilišta u Mostaru
- c) Akademija SUM za cjeloživotno obrazovanje, kao sastavni dio Centra za cjeloživotno obrazovanje Sveučilišta u Mostaru.

(2) Programi cjeloživotnog učenja mogu se izvoditi zajedno s drugim obrazovnim ustanovama, institucijama i organizacijama, pri čemu se prava i obveze svih partnera definiraju sporazumom ili ugovorom.

(3) U slučaju izvođenja programa cjeloživotnog učenja zajedno s drugim obrazovnim ustanovama, institucijama i organizacijama, supotpisnici certifikata uz dekana, odnosno rektora, mogu biti predstavnici partnera, što se definira sporazumom ili ugovorom.

III.1. Centar za cjeloživotno obrazovanje Sveučilišta u Mostaru

Članak 8.

(1) Centar za cjeloživotno obrazovanje Sveučilišta u Mostaru (u daljem tekstu: Centar) osnovan je radi razvoja i promoviranja sustava cjeloživotnoga učenja kao i osiguravanja podrške osobama zainteresiranim za učenje i usavršavanje.

(2) Centar nema svojstvo pravne osobe.

(3) Tijela su Centra voditelj i stručno vijeće.

(4) Voditelja Centra imenuje Senat na prijedlog rektora.

(5) Stručno vijeće Centra čine voditelj Centra i predstavnici ustrojbenih jedinica Sveučilišta, odnosno koordinatori za cjeloživotno učenje svake ustrojbene jedinice.

(6) Koordinatora za cjeloživotno učenje imenuje znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice.

(7) Prava, obveze i način rada tijela Centra uredit će se njegovim općim aktima.

Članak 9.

(1) Poslovi i aktivnosti Centra obuhvaćaju sljedeće:

- a) razvoj sustava cjeloživotnoga učenja na Sveučilištu u Mostaru
- b) koordinacija rada koordinatora cjeloživotnog učenja po ustrojbenim jedinicama Sveučilišta
- c) pružanje informacija o programima cjeloživotnog učenja na Sveučilištu
- d) popularizacija ideje cjeloživotnoga učenja i promoviranje programa cjeloživotnog učenja široj javnosti
- e) istraživanje stanja na tržištu usluga cjeloživotnog učenja (istraživanje potrebe potencijalnih korisnika)
- f) uspostavljanje akademske, znanstvene i stručne suradnje s drugim institucijama u zemlji i inozemstvu koje se bave cjeloživotnim učenjem
- g) uključivanje u internacionalni sustav cjeloživotnog učenja te suradnja u međunarodnim projektima u području cjeloživotnog učenja
- h) stručna podrška djelatnicima Sveučilišta u pripremama programa cjeloživotnog obrazovanja, vođenje postupka vrednovanja predloženih programa cjeloživotnog obrazovanja, sudjelovanje u postupku evaluacije izvedenih programa cjeloživotnog obrazovanja
- i) stručna podrška zaposlenicima i studentima u prijavi i sudjelovanju u programima za cjeloživotno učenje Europske unije.

III.1. Akademija SUM za cjeloživotno obrazovanje

Članak 10.

- (1) Akademija SUM za cjeloživotno obrazovanje (u daljem tekstu: Akademija SUM) sastavni je dio Centra.
- (2) Akademija SUM ima voditelja kojeg imenuje Senat na prijedlog rektora.
- (3) Poslovi i aktivnosti Akademije SUM obuhvaćaju sljedeće:
 - a) vođenje javno dostupnog Registra programa cjeloživotnog učenja na Sveučilištu u Mostaru
 - b) sudjelovanje u kreiranju programa cjeloživotnog učenja na razini Sveučilišta, uz razne oblike stručne i organizacijske podrške ustrojbenim jedinicama
 - c) izrada obrazaca (za upis, za vođenje evidencije o polaznicima, za evidentiranje položenih ispita i stečenih ishoda učenja, za potvrde/certifikate, za izradu nastavnog plana i programa i dr.)
 - e) sudjelovanje u pripremi potvrde/certifikate
 - f) izrada godišnjeg programa rada
 - g) sustavno uvođenje modela e-učenja u programe cjeloživotnog učenja
 - h) ciljano informiranje studenata i alumna o programima cjeloživotnog učenja na Sveučilištu
 - i) organiziranje tribina i okruglih stolova s ciljem osvještavanja potrebe cjeloživotnog učenja, za različite ciljne skupine (studenti, alumna, djelatnici Sveučilišta, javni sektor, gospodarstvo)
 - j) istraživanje potreba programa cjeloživotnog učenja za vanjske korisnike, održivosti Akademije u cjelini te održivosti programa cjeloživotnog učenja za vanjske korisnike na razini Sveučilišta
 - k) kreiranje i provođenje postupaka osiguranja kvalitete programa cjeloživotnog učenja
 - l) suradnja s drugim tijelima Sveučilišta, kao i drugim organizacijama i institucijama iz privatnog i javnog sektora.
- (4) Prava, obveze i način rada Akademije SUM uredit će se općim aktima Centra.

IV. POSTUPAK DONOŠENJA NOVIH I REVIZIJE POSTOJEĆIH PROGRAMA CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Članak 11.

- (1) Programe cjeloživotnog učenja usvaja Senat na prijedlog znanstveno-nastavnoga / umjetničko-nastavnoga vijeća jedne ili više ustrojbenih jedinica, odnosno na prijedlog Centra i Akademije SUM.
- (2) Postupak donošenja novoga programa cjeloživotnog učenja započinje kada znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice imenuje Povjerenstvo za izradu programa cjeloživotnog učenja (u daljem tekstu: Povjerenstvo), koje ima tri (3), odnosno pet (5) članova, čiji sastav čine predstavnici akademskoga osoblja iz istog znanstvenog područja kao program cjeloživotnog učenja koji se izrađuje, te prema potrebi predstavnik studenata, predstavnik djelatnika Sveučilišta i/ili predstavnik gospodarstva/prakse.
- (3) Za programe cjeloživotnog učenja koje izvodi Centar i Akademija SUM, postupak donošenja novog programa cjeloživotnog učenja započinje kada Senat imenuje Povjerenstvo iz stavka (2) ovog članka.
- (4) Povjerenstvo koje je imenovalo znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice prijedlog nastavnog plana i programa dostavlja znanstveno-nastavnom / umjetničko-nastavnom vijeću ustrojbene jedinice, koje donosi odluku o usvajanju prijedloga nastavnog plana i programa te isti dostavlja Senatu na usvajanje.

(5) Povjerenstvo koje je imenovao Senat prijedlog nastavnog plana i programa dostavlja Senatu na usvajanje.

(6) Ako Senat donese odluku o vraćanju programa cjeloživotnog učenja na doradu, Povjerenstvo koje je imenovalo znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće dužno je znanstveno-nastavnom / umjetničko-nastavnom vijeću dostaviti novi prijedlog programa cjeloživotnog učenja, a Povjerenstvo koje je imenovao Senat dužno je dostaviti novi prijedlog programa cjeloživotnog učenja Senatu.

(7) Visinu školarine za programe cjeloživotnog učenja određuje odlukom znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice za programe koje izvode ustrojbene jedinice, odnosno Senat za programe koje izvode Centar i Akademija SUM.

Članak 12.

(1) Pri reviziji programa cjeloživotnog učenja mogu se raditi sljedeće izmjene i dopune:

- a) naziv programa cjeloživotnog učenja
- c) ciljevi, kompetencije i ishodi učenja na razini programa
- d) naziv certifikata
- e) nastavni plan
- f) nastavni programi (*silabusi*).

(2) Izmjene i dopune iz stavka (1) ovog članka mogu se donositi samo u postupku revizije, odnosno ne mogu se donositi izvan postupka revizije.

(3) Revizija programa cjeloživotnog učenja pokreće se kada znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice imenuje Povjerenstvo za reviziju programa cjeloživotnog učenja (u daljem tekstu: Povjerenstvo za reviziju), koje ima tri (3), odnosno pet (5) članova, čiji sastav čine predstavnici akademskoga osoblja iz istog znanstvenog područja kao program cjeloživotnog učenja koji se izrađuje, te prema potrebi predstavnik studenata, predstavnik djelatnika Sveučilišta i/ili predstavnik gospodarstva/prakse.

(4) Za programe cjeloživotnog učenja koje izvodi Centar i Akademija SUM revizija programa cjeloživotnog učenja pokreće se kada Senat imenuje Povjerenstvo iz stavka (3) ovog članka.

(5) Povjerenstvo za reviziju koje je imenovalo znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeća ustrojbene jedinice prijedlog revidiranog nastavnog plana i programa dostavlja znanstveno-nastavnom / umjetničko-nastavnom vijeću ustrojbene jedinice, koje usvaja prijedlog revidiranog nastavnog plana i programa te isti dostavlja Senatu na usvajanje.

(6) Povjerenstvo za reviziju koje je imenovao Senat prijedlog revidiranog nastavnog plana i programa dostavlja Senatu na usvajanje.

Članak 13.

(1) Izmjene i dopune koje se mogu donositi izvan postupka revizije programa cjeloživotnog učenja su:

- a) popis izbornih predmeta
- b) svi elementi nastavnih programa izbornih predmeta
- c) sljedeći elementi nastavnih programa obveznih predmeta:
 - preduvjeti za upis predmeta
 - sadržaj predmeta prema tjednima

- jezik na kojemu se izvodi nastava u vidu mogućnosti izvođenja nastave i na službenome i na stranome jeziku
- e-učenje
- metode poučavanja
- oblici provjere zvanja
- alokaciju ECTS bodova i udjela u ocjeni prema svakoj studentskoj obvezi temeljenu na prosječnome opterećenju studenta
- način izračuna konačne ocjene
- obveznu i dopunsku literaturu
- ostale informacije o predmetu.

(2) Izmjene i dopune iz stavka (1) ovog članka mogu se donositi samo prije početka izvođenja programa cjeloživotnog učenja, prilikom usvajanja izvedbenog nastavnog plana i izvedbenih nastavnih programa.

(3) Izmjene i dopune iz stavka (1) ovog članka usvaja znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice za programe koje izvode ustrojbene jedinice, odnosno Senat za programe koje izvode Centar i Akademija SUM.

V. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA CJELOŽIVOTNOG UČENJA

V.1) Nastavni plan i program

Članak 14.

(1) Nastavni plan i program (elaborat) dokument je koji opisuje program cjeloživotnog učenja, a sadrži:

1. uvod
2. opće informacije o programu
 - Naziv programa:
 - Znanstveno područje:
 - Znanstveno polje:
 - Znanstvena grana (ako je primjenjivo):
 - Naziv koji se stječe završetkom (ako je primjenjivo):
 - Trajanje programa:
 - ECTS:
 - Jezik:
 - Način izvođenja:
 - Nositelj programa:
 - Ciljevi programa:
 - Ishodi učenja programa:
 - Mogućnosti nakon završetka programa:
 - Akreditacija VŠU:
3. osnovne karakteristike programa
 - 3.1. Povezanost sa strategijom razvoja VŠU
 - 3.2. Usklađenost s dostignućima određenoga znanstvenog/umjetničkoga područja/polja/grane i tržišta rada
 - 3.3. Uvjeti za upis na program
 - 3.4. Način završetka programa
 - 3.5. Mogućnost priznavanja položenih predmeta na studijskim programima VŠU
 - 3.6. Organizacija programa
 - 3.7. Struktura programa

- 3.8. Optimalan broj upisanih polaznika s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika
- 3.9. Resursi potrebni za izvođenje programa
- 3.10. Sustav za osiguranje kvalitete programa
- 3.11. Matrica ishoda učenja.
- 4. nastavni plan
- 5. nastavni programi (*silabusi*).

(2) Obrazac za nastavni plan i program (elaborat) sastavni je dio ovog *Pravilnika* (Prilog 3).

V.2) Nastavni plan

Članak 15.

(1) Nastavni plan popis je obveznih predmeta kojeg kao sastavni dio nastavnoga plana i programa usvaja Senat, a sadrži:

- popis obveznih predmeta
- broj sati predavanja, vježbi i drugih oblika nastave za svaki obvezni predmet
- broj ECTS bodova za svaki obvezni predmet
- ECTS prostor za izborne predmete.

(2) Izvedbeni nastavni plan popis je obveznih i izbornih predmeta na programu kojeg prije početka izvođenja programa usvaja znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice za programe koje izvode ustrojbene jedinice, odnosno Senat za programe koje izvode Centar i Akademija SUM, a sadrži:

- popis obveznih i izbornih predmeta
- broj sati predavanja, vježbi i drugih oblika nastave za svaki obvezni i izborni predmet
- broj ECTS bodova za svaki obvezni i izborni predmet
- popis nastavnika za svaki obvezni i izborni predmet
- upute za izborne predmete.

(3) Obrazac za izvedbeni nastavni plan sastavni je dio ovog *Pravilnika* (Prilog 4).

V.3) Nastavni programi (*silabusi*)

Članak 16.

(1) Nastavni program (*silabus*) opis je obveznih predmeta kojeg kao sastavni dio nastavnoga plana i programa usvaja Senat, a sadrži:

- naziv programa
- naziv, kod i status predmeta
- broj ECTS bodova koji se stječu polaganjem predmeta
- broj sati predavanja, vježbi, seminara i prakse predmeta
- ciljeve predmeta
- ishode učenja predmeta
- preduvjete za upis predmeta
- sadržaj predmeta prema tjednima/turnusima
- jezik na kojemu se izvodi nastava
- e-učenje
- metode poučavanja
- oblike provjere zvanja
- alokaciju ECTS bodova i udjela u ocjeni prema svakoj studentskoj obvezi temeljenu na prosječnome opterećenju studenta
- način izračuna konačne ocjene
- obveznu i dopunsku literaturu

- ostale informacije o predmetu.
- (2) Izvedbeni nastavni program (izvedbeni *silabus*) ažurirani je nastavni program kojeg usvaja znanstveno-nastavno / umjetničko-nastavno vijeće ustrojbene jedinice za programe koje izvode ustrojbene jedinice, odnosno Senat za programe koje izvode Centar i Akademija SUM, a sadrži:
- a) elemente nastavnog programa koji se za obvezne predmete ne mogu mijenjati izvan postupka revizije:
 - naziv programa
 - naziv, kod i status predmeta
 - broj ECTS bodova koji se stječu polaganjem predmeta
 - broj sati predavanja, vježbi, seminara i prakse
 - ciljevi predmeta
 - ishodi učenja predmeta
 - b) elemente nastavnog programa koji se za obvezne predmete mogu mijenjati izvan postupka revizije:
 - preduvjeti za upis predmeta
 - sadržaj predmeta prema tjednima/turnusima
 - jezik na kojem se izvodi nastava u vidu mogućnosti izvođenja nastave i na službenom i na stranom jeziku
 - e-učenje
 - metode poučavanja
 - oblici provjere zvanja
 - alokaciju ECTS bodova i udjela u ocjeni prema svakoj studentskoj obvezi temeljenu na prosječnome opterećenju studenta
 - način izračuna konačne ocjene
 - obveznu i dopunsku literaturu
 - ostale informacije o predmetu
 - c) popis izvođača nastave prema vrsti nastave.
- (3) Izmjene na izbornom predmetu koje su u stavku (2) ovog članka definirane kao elementi nastavnog programa koji se za obvezne predmete ne mogu mijenjati smatraju se uvođenjem novog izbornog predmeta.
- (4) Obrazac za izvedbeni nastavni program sastavni je dio ovog *Pravilnika* (Prilog 5).

VI. POSEBNE VRSTE PROGRAMA CJELOŽIVOTNOG UČENJA

VI.1) Kratki ciklus (*short cycle*)

Članak 17.

- (1) Kratki ciklus (*short cycle*), osim karakteristika svih programa cjeloživotnog učenja definiranih ovim *Pravilnikom*, podrazumijeva sljedeće:
- a) obvezu postojanja ugovora o iskazanoj potrebi, odnosno izjave poslodavaca o pozitivnom vrednovanju prijedloga programa i/ili izjave o spremnosti barem jednog poslodavca da će svoje zaposlene upisati na kratki ciklus ili će, poslije dodatnog testiranja i izbora, angažirati osobe koje su stekle certifikat o završenom kratkom ciklusu
 - b) može imati najmanje 275, a najviše 1800 sati aktivne nastave i prakse
 - c) može nositi najmanje 30, a najviše 120 ECTS bodova
 - d) može trajati najmanje 3, a najviše 24 mjeseca.
- (2) Kratki ciklus može sadržavati i praksu kod odgovarajućih poslodavaca.

(3) Kratki ciklus može se izvoditi zajedno s drugim obrazovnim ustanovama, stručnim tijelima/komorama te odgovarajućim institucijama i organizacijama, pri čemu se prava i obveze svih partnera definiraju ugovorom.

VI.2) Mikrokvalifikacije (*micro-credentials*)

Članak 18.

(1) Mikrokvalifikacija (*micro-credentials*) je dokaz ishoda učenja koje je polaznik ostvario u kratkom i transparentno vrednovanom iskustvu učenja, a dodjeljuje se po završetku kratkog tečaja/modula/programa u okviru kojeg se održava nastava i provjera znanja.

(2) Na Sveučilištu se program mikrokvalifikacije organizira kao modul, odnosno skup srodnih predmeta koji se izvode na studijskim programima na Sveučilištu, a koji ima definirane ciljeve, ishode učenja i ECTS bodove, a čijim se završetkom stječe mikrokvalifikacija.

(2) Program mikrokvalifikacije mogu činiti:

- samo predmeti koji se izvode na studijskom programu
- predmeti koji se izvode na studijskom programu uz izborne predmete na razini ustrojbene jedinice ili Sveučilišta
- izborni predmeti na razini ustrojbene jedinice ili Sveučilišta.

(3) U slučaju kada program mikrokvalifikacije čine samo predmeti s jednog studijskog programa, student tog studijskog programa stječe mikrokvalifikaciju unutar 30 ECTS bodova po semestru.

(4) U slučaju kada program mikrokvalifikacije uz predmete sa studijskog programa čine dodatni izborni predmeti na razini ustrojbene jedinice ili Sveučilišta, student tog studijskog programa za stjecanje mikrokvalifikacije treba steći dodatne ECTS bodove pored 30 ECTS bodova po semestru.

(5) U slučaju iz stavka (3) ovog članka, studentu se uz diplomu i dodatak diplomi na zahtjev može dodijeliti i mikrokvalifikacija.

(6) U slučaju iz stavka (4) ovog članka, studentu koji je položio sve predmete mikrokvalifikacije uz diplomu i dodatak diplomi izdaje se i mikrokvalifikacija, a studentu koji nije položio sve predmete programa mikrokvalifikacije u dodatku diplomi evidentiraju se oni predmeti mikrokvalifikacije koje je položio, a koji nisu dio studijskog programa.

(7) Organizacija izvođenja predmeta programa mikrokvalifikacije može biti:

- kontinuirana (asinkrono), ako polaznik ima slobodu izbora kad će slušati određeni predmet
- u točno određeno vrijeme (sinkrono), ako polaznik mora pohađati predmet u onom trenutku u kojem je to predviđeno.

(8) Kronologija pohađanja predmeta programa mikrokvalifikacije može biti:

- slobodna, ako polaznik ima izbor redoslijeda pohađanja predmeta
- uvjetovana, ako je upis jednog predmeta uvjetovan polaganjem drugog predmeta.

(9) Nastavni plan i program mikrokvalifikacije donosi se i revidira prema člancima 11., 12. i 13. ovog *Pravilnika*, a njegov nastavni plan i programa sadrži elemente definirane člancima 14., 15. i 16. ovog *Pravilnika*.

(10) Polaznici programa mikrokvalifikacije mogu biti studenti sa Sveučilišta i vanjski korisnici.

(11) Mikrokvalifikacija sadrži elemente kao i certifikati ostalih programa cjeloživotnog učenja, definirane člankom 4. ovog *Pravilnika*.

VII. OSIGURANJE KVALITETE PROGRAMA CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Članak 19.

- (1) Programi cjeloživotnog učenja predmet su unutarnjeg osiguranja kvalitete, koje podrazumijeva:
- a) praćenje podataka o programima cjeloživotnog učenja
 - b) provođenje anketa o programima cjeloživotnog učenja
 - c) izradu samoevaluacijskih i drugih periodičnih izvještaja programa cjeloživotnog učenja
 - d) definiranje osoba/tijelo nadležnih i odgovornih za praćenje podataka, provođenje anketa i izradu samoevaluacijskih i drugih periodičnih izvještaja za programe cjeloživotnog učenja.
- (2) Osiguranje kvalitete programa cjeloživotnog učenja regulirat će se aktima Centra i Akademije SUM-a uz suglasnost Odbora za osiguranje i unapređenje kvalitete.
- (3) Programi cjeloživotnog učenja prolaze vanjsko vrednovanje prilikom institucionalne akreditacije i akreditacije onih studijskih programa čiji predmeti čine programe mikro-kvalifikacija.

VIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

- (1) *Pravilnik* stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj ploči Sveučilišta.
- (2) Programi cjeloživotnog učenja koji su se usvojili prije donošenja ovog *Pravilnika*, a nisu se izvodili, obvezni su prije izvođenja proći postupak revizije prema ovom *Pravilniku*.
- (3) Programi cjeloživotnog učenja koji su se izvodili prije donošenja ovog *Pravilnika* obvezni su prije ponovnog izvođenja proći postupak revizije prema ovom *Pravilniku*.

Ur. broj: 01- 3480/23
Mostar, 21. lipnja 2023.

Ovaj *Pravilnik o cjeloživotnom učenju na Sveučilištu u Mostaru* objavljen je na oglasnoj ploči Sveučilišta u Mostaru dana 21. lipnja 2023. godine.

PRILOG 1. OBRAZAC ZA CERTIFIKAT

LOGO SVEUČILIŠTA

LOGO USTROJBENE JEDINICE

/ CENTRA / AKADEMIJE SUM

LOGO PARTNERA U IZVOĐENJU PROGRAMA

CERTIFIKAT

Ovim se potvrđuje da je

(Ime)

(prezime)

završio/la

(naziv programa cjeloživotnog učenja)

i ostvario _____ ECTS bodova

(broj)

Broj:

Datum i mjesto:

Rektor / dekan

Predstavnik partnera u izvođenju programa (ako ima)

PRILOG 2. OBRAZAC ZA DODATAK CERTIFIKATU

DODATAK CERTIFIKATU

1. INFORMACIJE KOJIMA SE IDENTIFICIRA NOSITELJ CERTIFIKATA

- 1.1. Prezime:
- 1.2. Ime:
- 1.3. Datum, mjesto i zemlja rođenja:

2. INFORMACIJE KOJIMA SE IDENTIFICIRA PROGRAM

- 2.1. Vrsta programa: Program cjeloživotnog učenja
- 2.2. Glavno područje/područja programa:
- 2.3. Naziv i status ustanove koja dodjeljuje certifikat (na izvornom jeziku):
- 2.4. Naziv i status ustanove koja izvodi studij:
- 2.5. Jezik/jezici:

3. INFORMACIJE O STRUKTURI I TRAJANJU PROGRAMA

- 3.1. Struktura programa:
- 3.2 Službeno trajanje programa vremenski i u ECTS bodovima:
- 3.3 Zahtjev/i za pristup:

4. INFORMACIJE O ZAVRŠENOM PROGRAMU I POSTIGNUTIM REZULTATIMA

- 4.1. Način pohađanja programa:
- 4.2. Ishodi učenja programa:
- 4.3 Detalji o programu, stečeni bodovi i ocjene:

5. INFORMACIJE O SVRSI PROGRAMA

- 5.1. Profesionalni status:
- 5.2. Pristup reguliranim profesijama:

6. DODATNE INFORMACIJE

- 6.1. Dodatne informacije:
- 6.2. Izvori dodatnih informacija:

Dodatne informacije o kvalifikaciji mogu se dobiti:

- na Sveučilištu u Mostaru

Centar za cjeloživotno obrazovanja / Akademija SUM
Matice hrvatske 1a
BiH – 88000 Mostar
web: www.sum.ba

- na (navesti naziv ustrojbene jedinice Sveučilišta):

navesti adresu ustrojbene jedinice:
navesti web-stranicu ustrojbene jedinice:
navesti tel. ustrojbene jedinice :
navesti fax ustrojbene jedinice:
navesti e-adresu ustrojbene jedinice:

- u Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH:

Ulica akademika Jovana Surutke 13, 78000 Banjaluka
<http://www.hea.gov.ba/>; http://www.hea.gov.ba/akreditacija_vsu/dokumenti/?id=8673

Telefon: +387 51 430 510, +387 51 430 510

Fax: +387 51 462 302

E-adresa: info@hea.gov.ba

- u Centru za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja BiH:

Kneza Višeslava bb, Mostar 88000

<http://www.cip.gov.ba/>

Telefon: +387 (0)36 333 980

Fax: +387 (0)36 333 991

E-adresa:

7. OVJERA CERTIFIKATA

7.1. Datum:

7.2. Ime i prezime / potpis:

7.3. Mjesto:

7.4. Službeni pečat:

8. INFORMACIJE O NACIONALNOM SUSTAVU VISOKOG OBRAZOVANJA

Visoko obrazovanje u Bosni i Hercegovini regulirano je *Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini* („Službeni glasnik BiH“, broj 59/07, 59/09). Ovim *Zakonom* utvrđeni su organizacija visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, odgovornost nadležnih vlasti u ovom području, osnivanje tijela za provođenje zakona i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine te način osiguranja kvalitete u području visokog obrazovanja. Također, *Zakonom* su ustanovljeni osnovna načela i standardi za stjecanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, u skladu s relevantnim odredbama Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (ETS No. 5, 1950.) i njezinih protokola, Preporukom Odbora ministara Vijeća Europe o priznavanju i ocjeni kvalitete privatnih visokoškolskih ustanova [R(97)1], Preporukom o pristupu visokom obrazovanju [R(98)3], Preporukom o istraživačkom zadatku sveučilišta [R(2000)8] i drugim relevantnim načelima međunarodno priznatih pravnih instrumenata čija je država ugovornica i Bosna i Hercegovina te Konvencijom Vijeća Europe / UNESCO-a o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju u europskom prostoru (ETS No. 165, 1997.). Na osnovi *Okvirnog zakona o visokom obrazovanju* izvršeno je usklađivanje *Zakona o visokom obrazovanju* u Republici Srpskoj, deset županija u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, čime je Bosna i Hercegovina u potpunosti prešla na bolonjski sustav obrazovanja.

Visoko obrazovanje organizira se u tri ciklusa: 1) prvi ciklus vodi do akademskog naziva završenog preddiplomskog studija (*the degree of Bachelor*) ili ekvivalenta, stečenog nakon najmanje tri i najviše četiri godine studija nakon stjecanja svjedodžbe o završenoj srednjoj školi, koji se vrednuje s najmanje 180 odnosno 240 ECTS bodova, 2) drugi ciklus vodi do akademskog zvanja master ili ekvivalenta, stečenog nakon najmanje jedne i najviše dvije godine studija nakon stjecanja akademskog naziva završenog preddiplomskog studija, koji se vrednuje sa 60 odnosno 120 ECTS bodova, i to tako da u zbroju s prvim ciklusom iznosi 300 ECTS bodova, 3) treći ciklus vodi do akademskog naziva doktora ili ekvivalenta, stečenog nakon tri godine studija nakon stjecanja akademskog naziva završenog diplomskog studija, koji se vrednuje sa 180 ECTS bodova, i to tako da u zbroju s prva dva ciklusa iznosi 480 ECTS bodova. Jedan semestar studija nosi 30 ECTS bodova u svakom ciklusu. Iz navedenog izuzimaju se integrirani preddiplomski i diplomski studiji koji traju pet do šest godina, s vrednuju se s 300 odnosno 360 ECTS bodova. Diplomantima se nakon završetka studijskog programa dodjeljuju diploma i akademski naziv u skladu s ranije odobrenim studijskim programom.

Proces akreditacije u Bosni i Hercegovini provodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranja kvalitete BiH, zajedno s nadležnim obrazovnim vlastima, koja propisuje kriterije za akreditaciju

visokoškolskih ustanova i studijskih programa te vodi Državni registar akreditiranih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini. Vijeće ministara BiH donijelo je *Odluku o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH* („Službeni glasnik BiH“, broj 31/11), prema kojoj je, u skladu s Europskim kvalifikacijskim okvirom za cjeloživotno učenje, visoko obrazovanje definirano kroz razinu 6 (1. ciklus), razinu 7 (2. ciklus) i razinu 8 (3. ciklus), a kojom je definiran i odnos predbolonjskih i bolonjskih studijskih programa, kvalifikacija i akademskih naziva.

Na razini države osnovan je Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja koji je nadležan za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja, pružanje informacija visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini u svezi s inozemnim visokoškolskim ustanovama i programima posredovanjem međunarodne mreže centara za informacije (ENIC/NARIC), predstavljanje Bosne i Hercegovine u navedenim mrežama te donošenje preporuka nadležnim obrazovnim vlastima o priznavanju diploma stečenih izvan Bosne i Hercegovine.

PRILOG 3. OBRAZAC ZA NASTAVNI PLAN I PROGRAM

1. UVOD

- elaborat o razlozima donošenja programa i uvjetima za izvođenje programa, relevantni statistički podaci i provedene ankete te u slučaju kratkih ciklusa informacije o ugovoru o iskazanoj potrebi, odnosno izvaji poslodavaca o pozitivnom vrednovanju prijedloga programa i/ili izvaji o spremnosti barem jednog poslodavca da će svoje zaposlene upisati na kratki ciklus ili će, poslije dodatnog testiranja i izbora, angažirati osobe koje su stekle certifikat

2. OPĆE INFORMACIJE O PROGRAMU

Naziv programa:	
Znanstveno područje:	
Znanstveno polje:	
Znanstvena grana (ako je primjenjivo):	
Naziv koji se stječe završetkom:	
Trajanje programa:	
ECTS:	
Jezik:	
Način izvođenja:	
Nositelj studijskoga programa:	
Ciljevi programa:	
Ishodi učenja programa:	
Mogućnosti nakon završetka programa:	
Akreditacija VŠU:	

3. OSNOVNE KARAKTERISTIKE PROGRAMA

- 3.1. Povezanost sa strategijom razvoja VŠU
- 3.2. Usklađenost s dostignućima određenoga znanstvenoga/umjetničkoga područja/polja/grane i tržišta rada
- 3.3. Uvjeti za upis na program
- 3.4. Način završetka programa
- 3.5. Mogućnost priznavanja položenih predmeta na studijskim programima VŠU
- 3.6. Organizacija programa
- 3.7. Struktura programa

Program:									
Šifra predmeta	Naziv predmeta	Sati nastave			I. Ukupno nastava	II. Sati prakse	III. Samostalan rad	Ukupno sati opterećenja (I. + II. + III.)	ECTS
		p	v	s					
Ukupno									
ECTS za obvezne predmete									
ECTS za izborne predmete									
ECTS UKUPNO									

- 3.8. Optimalan broj upisanih polaznika s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika
- 3.9. Resursi potrebni za izvođenje programa
- 3.10. Sustav za osiguranje kvalitete programa
- 3.11. Matrica ishoda učenja.

4. NASTAVNI PLAN

Program:							
Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
			p	v	s		
		obvezni					
		obvezni					
		obvezni					
		Izborni					
		Izborni					
ECTS za obvezne predmete							
ECTS za izborne predmete							
ECTS UKUPNO							

5. NASTAVNI PROGRAMI (SILABUSI)

Naziv programa							
Naziv predmeta		Kod predmeta					
ECTS		Status					
Broj sati nastave			Predavanja	Vježbe	Seminari	Praksa	
Ciljevi predmeta							
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja		Kod ishoda učenja predmeta		Kod ishoda učenja na razini programa		
Preduvjeti za upis predmeta							
Sadržaj predmeta	Tjedan / turnus		Tema				
Jezik							
E-učenje							
Metode poučavanja							
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni							
Obveze studenata		Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni		
Ukupno							
Način izračuna konačne ocjene							
Literatura							

PRILOG 4. OBRAZAC ZA IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Nastavnici	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
				p	v	s		
						obvezni		
		obvezni						
		obvezni						
		izborni						
		izborni						
ECTS za obvezne predmete								
ECTS za izborne predmete								
ECTS UKUPNO								

PRILOG 5. OBRAZAC ZA IZVEDBENI NASTAVNI PROGRAM (IZVEDBENI SILABUSI)

Naziv programa					
Naziv predmeta		Kod predmeta			
ECTS		Status			
Broj sati nastave		Predavanja	Vježbe	Seminari	Praksa
Izvođači nastave					
Ciljevi predmeta					
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja		Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini programa	
Preuvjeti za upis predmeta					
Sadržaj predmeta	Tjedan / turnus		Tema		
Jezik					
E-učenje					
Metode poučavanja					
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni					
Obveze studenata		Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni
Ukupno					
Način izračuna konačne ocjene					
Literatura					